

Aage Frandsen (SF):

Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Rahbæk Møller, ikke kan være til stede, er jeg utrolig glad ved, at jeg får lejlighed til at få ordførerskabet, fordi det er så sjældent, at jeg kan give tilslutning til et forslag, som kommer fra undervisnings- og forskningsministeren, men det gør jeg altså med glæde ved denne lejlighed.

Helge Sander (V):

Min glæde over at kunne støtte undervisnings- og forskningsministeren er ikke mindre, selv om jeg ikke vil undlade at gøre opmærksom på, at vores begejstring for konstruktionen i det forslag, som det helt elementært handler om, måske er knap så stor, som den var hos den forrige taler.

Men vi går ind for, at fristen forlænges, og vi går også ind for, at vi får mest muligt ud af de penge, som vi hermed afsætter, nemlig knap 5 mio. kr. Men vi vil samtidig gøre opmærksom på, at det nok er væsentligt, at vi i den kommende periode er endnu mere opmærksom på at vurdere det, vi bruger de 5 mio. kr. til, således at vi meget gerne får det trukket op på et endnu højere niveau og siger, at de ting, som vi kan klare på det folkeoplysende niveau, har vi en masse gode initiativer i gang med rundt omkring i landet, og det skal vi ikke røre ved, men når vi nu skal bruge 5 mio. kr., så lad os supplere og gøre det på så højt et niveau, som det overhovedet er muligt.

Pia Dahl (FP):

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi mener, Teknologinævnet bør afvikles hurtigst muligt, specielt når vi ser, at det koster næsten 5 mio. kr. at udskyde revisionen af det. Så vi vil fremsætte forslag om, at Teknologinævnet nedlægges.

Marianne Jelved (RV):

Det Radikale Venstre siger ja til det foreliggende lovforslag.

Bente Juncker (CD):

Der er lidt gammel gæld i, at jeg siger ja til dette lovforslag om fristforlængelsen, men samtidig vil jeg gerne spørge undervisningsministeren, om vi ikke kunne spare de 4,6 mio. kr.;

det er jo en reel besparelse, for der ruller nogle hoveder.

Lysholm Christensen (KRF):

Kristeligt Folkeparti kan anbefale det foreliggende lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af lovforslag nr. L 53:

Forslag til lov om uddannelse af husholdningslærere.

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 12/10 88).

*Forhandling***Anna-Marie Hansen (S):**

I Socialdemokratiet betragter vi dette forslag om en tilpasning af den gældende lov om uddannelse af husholdningslærere som meget aktuelt og vigtigt set i forhold til tilslutning til WHO's strategi: »Sundhed for alle år 2000«.

En sådan overordnet sundhedspolitik forudsætter høj prioritering af oplysningsvirksomheden i forbindelse med en forebyggende indsats.

Vi mener, at der skal en intensiv oplysning til om sammenhængen mellem ernæring og sundhed, der giver befolkningen forudsætninger for at træffe sunde valg.

Husholdningslærernes uddannelsesvilkår og deres baggrund bliver særdeles vigtig i fremtidens formidling af oplysning om sundheds-, ernærings-, miljø- og forbrugerspørgsmål.

Lovforslaget tilsigter en tilpasning af den gældende lov til de ændrede vilkår på arbejdsmarkedet og i samfundet i øvrigt. Der er ingen

[Anna-Marie Hansen]

tvivl om, at husholdningslærere i stigende grad stilles over for nye opgaver, der forudsætter fleksibilitet og bredde i uddannelsen.

De traditionelle arbejdsområder såsom husholdningsskolerne og fritidsundervisningen træder lidt i baggrunden. Til gengæld opstår mange nye og spændende arbejdsopgaver. Det kan f.eks. være deltagelse i produktudvikling og produktformidling på levnedsmiddelområdet, vejlednings- og oplysningsopgaver på ernæringsområdet, forskellige ledelsesfunktioner inden for køkken- og rengøringsområdet m.m.

Der skal derfor sikres såvel et generelt fundament som gode forudsætninger for specialisering efter endt uddannelse, når der skal vælges arbejdsområde enten på det private eller på det offentlige arbejdsmarked.

Vi vil i denne sammenhæng nøje vurdere, hvordan det pædagogiske formål indgår i og fordeles over uddannelsesforløbet.

I forbindelse med genfremsættelsen er § 14 om efter- og videreuddannelse ændret. For os er sammenhængen mellem revision af selve uddannelsen og mulighederne for efter- og videreuddannelse meget vigtige.

Derfor vil jeg gerne spørge ministeren: Hvad er baggrunden for omformuleringen af § 14? Hvorfor er disse ændringer foreslået? Og specielt: Hvorfor vil ministeren kun overveje behovet for at give husholdningslærere mulighed for deltagelse i kurser om human ernæring ved det nyoprettede Forskningsinstitut for Human Ernæring? Vi finder denne mulighed indlysende vigtig som et tilbud til husholdningslærerne.

Ministeren lægger op til, at der skal oprettes bestyrelser på de enkelte seminarier. Det er vi enige i, ligesom vi er enige med ministeren i behovet for i loven at fastsætte disse bestyrelses sammensætning og beføjelser. Vi vil i udvalget arbejde for en sammensætning, hvor både arbejdsgiver- og arbejdstagersiden samt de ansatte og de studerende er med og har indflydelse på uddannelsen og på driften af institutionen.

For os hænger det naturligt sammen med vores ønske om et udvidet og levende demokrati på alle landets uddannelsesinstitutioner.

Socialdemokratiet er positivt stemt over for forslaget om oprettelse af et seminarieråd. Vi mener dog, at en vurdering af seminarierådets sammensætning og kompetence skal ske i sammenhæng med beslutning om bestyrelsens sammensætning og kompetence – de to ting

kan ikke adskilles – og her er vores udgangspunkt som nævnt, at vi vil sikre det reelle demokrati på seminarierne.

Socialdemokratiet går til udvalgsarbejdet om dette lovforslag med et klart ønske om ændring af forslaget. Vi er ikke helt tilfredse med det, men vi vil gerne deltage positivt og aktivt i forbedringerne af det, så vi får de helt rigtige rammer for uddannelsen af fremtidens husholdningslærere.

Merete Aarup (KF):

Den konservative gruppe kan tilslutte sig dette lovforslag om uddannelse af husholdningslærere. Forslaget er en genfremsættelse, og det hurtigste ville selvfølgelig være at henvise til vores ordførers tale ved sidste førstebehandling, men jeg ønsker nu alligevel at knytte nogle kommentarer til dette lovforslag.

Det er vigtigt, at uddannelsen af husholdningslærere er så bred om muligt, fordi den sigter mod de traditionelle job i undervisningssektoren såvel på husholdningsskoler, folkeoplysning som mod det private erhvervsliv.

Det er vigtigt, at vore uddannelser tilpasser sig den samfundsudvikling, der sker, og en gang imellem kunne man godt ønske sig, at denne tilpasning gik hurtigere.

Det Konservative Folkeparti har i sit ernæringspolitiske program lagt vægt på at styrke sundhedsoplysningen, så flere og flere får mulighed for at tilegne sig viden om gode kostvaner – det har betydning for sundheden i hele det forebyggende arbejde – og dermed ønsker vi at styrke ernæringsforskningen. Erfaringen viser, at de fleste husholdningslærere er ansat på husholdningsskoler eller i det offentlige, men flere og flere i det private erhvervsliv.

For den konservative gruppe er der ingen tvivl om, at folkeoplysningen om forebyggelse og ernæringspolitik bedst varetages af husholdningslærerne.

Lovforslaget lægger op til, at der sker en yderligere delegering af kompetence og ansvar ud til husholdningsseminariernes bestyrelse, og det betyder ifølge § 9 og § 10, at bestyrelserne skal sammensættes på en anden måde, så de i væsentlig grad repræsenterer husholdningslærernes arbejdsområde. Det er en stor ændring i de selvejende institutioners opbygning, fordi de i dag har en fælles bestyrelse med husholdningsskolerne, der er i forbindelse med seminarierne og er valgt ud fra andre kriterier.

[Merete Aarup]

Jeg finder, at det ansvar og den kompetence, der hermed lægges ud til bestyrelsen og ledelsen af seminariet, er vigtig, og det, at bestyrelserne nu skal være med til at fastlægge studieordningen efter forslag fra rektor, stiller jo også store krav til de bestyrelsesmedlemmer, som måtte sidde i en sådan bestyrelse.

Men bestyrelsesparagraffen vil vi gerne se på under udvalgsarbejdet, da denne lovgivning jo vil danne eksempel for revision inden for andre seminarier nu, hvor man vil delegerer kompetencen ud.

En anden ting, jeg gerne vil pege på, er § 14: efter- og videreuddannelse. Vi finder, at den nye formulering er langt bedre end den formulering, som var i lovforslag nr. L 138 fra forrige samling, hvor der blev peget på en enkelt institution, hvor videreuddannelserne kunne finde sted.

Når jeg finder, at den nye formulering er bedre, skyldes det, at husholdningslærernes uddannelse, som er flyttet over til Direktoratet for Videregående Uddannelser, nu helt naturligt kan indgå i et uddannelsesforløb, hvor der kan bygges videre på uddannelsen og der hermed kan opnås en naturlig sammenhæng mellem uddannelser og videreuddannelser og der kan ske meritoverførsler flere veje uddannelserne imellem.

I bemærkningerne til lovforslagets § 14 står:

»Undervisningsministeriet vil i øvrigt igangsætte en nærmere vurdering af behovet for uddannelser på kandidatniveau eller tilsvarende inden for human ernæring og undersøge, hvordan behovene for *videreuddannelse* af husholdningslærere i den forbindelse kan tilgodeses.

Mulighederne for at knytte det nyoprettede Forskningsinstitut for Human Ernæring ved Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole til kandidatuddannelser eller videreuddannelsesaktiviteter vil indgå i overvejelserne.

Arbejdsgivernes ønske om en kandidatoverbygning for husholdningslærerne ville på denne måde kunne blive belyst, samtidig med at ovenstående imødekommer tankerne om samlet uddannelsesplanlægning på ernæringsområdet.«

Det er gode bemærkninger, ministeren har her, og det er vigtigt, at de gode intentioner også føres ud i livet. Vi vil derfor under udvalgsarbejdet se på, om disse gode intentioner kan strammes op, så de ikke glemmes i hele det vi-

dere forløb, og om de måske skal ind i lovteksten. I øjeblikket er det jo kun bemærkninger.

Vi anbefaler altså lovforslaget og tilsiger en hurtig sagsbehandling.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Så kommer jeg som den tredje kvinde på talerstolen for at tale om ændring af uddannelse til husholdningslærer, men jeg kan da tilsige, at også mændene i SF's folketingsgruppe står bag mig, når jeg siger, at vi selvfølgelig fortsat står ved de synspunkter, vi fremførte under førstebehandlingen i februar måned 1988.

Jeg er ligesom den socialdemokratiske ordfører faldet over, at der, siden vi behandlede forslaget sidst, er foretaget en ændring af § 14, og venter ligesom den socialdemokratiske ordfører lidt spændt på ministerens forklaring på det.

Jeg ville ønske – den ros skal ministeren have – at andre forslag, vi fik fra undervisningsministeren, var forberedt på lige så god en måde, som det er beskrevet at dette lovforslag er. Jeg synes, det er en helt fornem måde, forarbejdet er foregået på, og vi kunne da håbe på at få så godt et lovforslag ud af det, at det netop ikke fortsat er nogle og halvfems procent kvinder, der bliver husholdningslærere fremover, men at vi kan få lavet en uddannelse, som også vil virke attraktiv på mænd.

Jeg ser frem til, at vi hurtigt får afsluttet det udvalgsarbejde, som var meget langt fremme, da folketingsvalget blev udskrevet.

Povl Brøndsted (V):

Dette er en genfremsættelse, og vi udtalte os fra Venstres side om lovforslaget ved første behandling i februar måned; vi står i dag nogenlunde på samme stude.

Vi må nok sige, at der måske er lidt uoverensstemmelse mellem teksten i lovforslaget og dets titel, for i den står, at det drejer sig om husholdningslærere, men uddannelsen er jo egentlig en mangfoldighedsuddannelse. De, der bliver uddannet som lærere i husholdning, bliver jo brugt på mangfoldige andre områder, og derfor mener jeg, at der under behandlingen af lovforslaget er grund til at være opmærksom på, at det lige så meget er eksperter på hele sundhedsområdet, vi uddanner. Det er eksperter, der bliver brugt i private erhvervsvirksomheder og inden for sundhedssektoren og som rådgivere og

[Povl Brøndsted]

konsulenter på området. Det er ikke læreruddannelsen, der er det primære. Det drejer sig lige så meget om at være egnet til at rådgive om sundheds- og kostforholdene i den danske befolkning som helhed, og på den baggrund vil vi fra Venstres side se på, om uddannelsen dækker dette store spektrum.

Vi ønsker et hurtigt arbejde i udvalget. Vi er jo kommet temmelig langt siden førstebehandlingen sidste år, og derfor mener jeg ikke, der er grund til at vente længe med at få forslaget gjort færdigt.

Venstre støtter altså forslaget, men ser på det ud fra en helhedsvurdering af, hvilke opgaver de, der får uddannelsen, bliver sat på.

Pia Dahl (FP):

Jeg skal gøre det meget kort.

Vi har ikke skiftet holdning, fra sidst dette forslag blev behandlet. Vi støtter det og finder, det er udmærket, at man moderniserer, også når det gælder husholdningslæreruddannelsen.

Marianne Jelved (RV):

Da dette lovforslag er en genfremsættelse, skal jeg undlade at gentage, hvad Det Radikale Venstres tidligere udmærkede ordfører på dette område har sagt, og blot understrege, at vi er stærkt tilfreds med lovforslaget.

I den tid lovforslaget lå til behandling i udvalget, var der megen diskussion om, hvorvidt det skulle være en 3½- eller en 4-årig uddannelse. Principielt har vi i Det Radikale Venstre ingen ønsker om at gøre uddannelserne længere end nødvendigt – tværtimod. Der er mere perspektiv i at øge efter- og videreuddannelsesmulighederne.

Men hvis man vil have et halvt års samlet praktik f.eks. ud over de 3½ års uddannelse og det kan ske uden yderligere udgifter for det offentlige, vil vi gerne se positivt på det under udvalgsarbejdet.

Lysholm Christensen (KRF):

I Kristeligt Folkeparti finder vi det foreliggende forslag meget betydningsfuldt i relation til WHO's projekt »Sundhed for alle år 2000«.

De kraftige ændringer, der er sket i familieliv og arbejdsliv de senere år – og det vil også fortsætte de kommende år – stiller store krav til uddannelse og oplysning på ernæringsområdet.

F.eks. anser vi det for en fare for folkesundheden, hvis vi ukritisk de kommende år bruger løs af industrielt fremstillede fødevarer, hvis denne industri ikke får en god rådgivning, og den kan jo bl.a. fås af disse dygtigt uddannede husholdningslærere.

Vi kan derfor varmt tilslutte os det foreliggende forslag og anbefale det til en hurtig gennemførelse her i Tinget.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne sige tak for samtlige indlæg. Alle partier har jo været positive over for forslaget.

Jeg vil kun knytte bemærkninger til 3 paragraffer.

Først § 2. Der står deri: Uddannelsen varer 3½ år. Det betyder ikke, at man ikke kan forlænge den, men det betyder, at den er normeret til 3½ år, og at man kun kan få SU i 3½ år. Hvis man f.eks. indlægger en praktikperiode, hvori man får praktikantløn eller godtgørelse, eller hvad det nu skal hedde, kan det godt lade sig gøre. Det er altså begrebet »den normerede studietid«, »den normerede uddannelsestid«, man ser her i § 2. Det lægger ikke hindringer i vejen for, at uddannelsen kan være længere, når blot det ikke fører udgifter med sig for det offentlige, sådan som også fru Marianne Jelved fremhævede, så hvis dette stiller fru Marianne Jelved tilfreds, behøver vi ikke engang se på det under udvalgsarbejdet; det er indeholdt i selve lovforslaget.

I § 10 står der, at bestyrelsen kan bemyndige rektor til at ansætte og afskedige seminariets personale. Det var den paragraf, fru Merete Aarup ville se nærmere på, og det synes jeg vi skal gøre. Jeg vil blot gøre opmærksom på, at der jo ikke står, at man skal gøre det, men at man kan gøre det. Det vil sige, at det er bestyrelsen, der har suveræniteten, og hvis den har givet bemyndigelsen til rektor og så på et tidspunkt siger, at nu kan det være nok, fra 1. januar tager vi bemyndigelsen tilbage, så kan bestyrelsen også gøre det – bare ikke med tilbagevirkende kraft.

Flere ordførere, bl.a. fru Anna-Marie Hansen og fru Merete Aarup, har nævnt den åbning, der er i § 14 med hensyn til, at efteruddannelsen kan foregå flere steder. Det er en meget bevidst åbning, og hvis der under udvalgsarbej-

[Undervisnings- og forskningsministeren]

det ønskes yderligere udpenslinger af, hvad der tænkes på, er jeg meget villig til det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af lovforslag nr. L 59:*Forslag til lov om ændring af lov om Statens Uddannelsesstøtte.*

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 13/10 88).

Lovforslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Helle Degn (S):**

Danmark sukker i denne tid over at have en handlingslammet KVR-regering. Det eneste, Danmark ikke kan sukke over, er at have en handlingslammet undervisningsminister – og dog, og dog! Jeg tror såmænd, at også undervisningsministeren bliver der sukket over. Jeg tror snart ikke, jeg kender én uddannelsesinstitution, én organisation eller én elevgruppe, som ikke sukker under alle de signaler, den daglige frygt og terror, som undervisningsministeren formår at sprede i dagspressen, og hvor han ellers giver gode ideer fra sig.

Det er også tilfældet, når det drejer sig om Statens Uddannelsesstøtte, som vi nu skal behandle.

Det er jo en lidt mærkelig situation, Folketinget står i i dag med et regeringsforslag, som der ikke engang i regeringspartierne er flertal for, hvorfor ministeren, allerede inden vi har førstebehandlingen her i dag, har været nødt til at meddele den undrende offentlighed, at han

må stille ændringsforslag. Man kan undre sig over, hvad der foregår på regeringsmøderne.

Det har også været interessant at følge de udtalelser, som forligspartiernes ordførere og gruppeformænd har følt anledning til at fremkomme med inden førstebehandlingen af ministerens spareforslag. Vi har i hvert fald i Socialdemokratiet hæftet os ved den radikale gruppeformands, fru Marianne Jelveds, og også den radikale uddannelsesordførers, hr. Jørgen Estrups, udtalelser om, at man fortolker ministerens her fremsatte forslag som et brud på forligsaftalen. Tilsvarende udtalelser har vi set fra SF's ordfører, og fra socialdemokratisk side må vi sige, at vi kan ikke give tilslutning til elementerne i ministerens forslag.

Jeg skal nævne 4 af elementerne, nemlig for det første at SU-støtten begrænses til kun at kunne gives til én uddannelse, for det andet at støttetildelingen rykkes til efter kvartalet, hvori man er fyldt 18 år, for det tredje at forældreafhængigheden flyttes til efter, at man er fyldt 19 år, og endelig at forældreindtægtsgrænsen fastfryses.

Disse elementer må Socialdemokratiet afvise, og vi ser frem til en interessant behandling i udvalget af et ministerforslag, som regeringen åbenbart ikke engang selv står bag ved.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne straks rette den misforståelse, som stammer fra Det fri Aktuelt, nemlig at der skulle være et eller andet kludder i forbindelse med fremsættelsen af dette forslag. Det er der ikke. Der er tale om en misforståelse hos en journalist på Det fri Aktuelt, som laver en stort opsat artikel, der i efterårsferien vandrer rundt til alle andre blade. Det kan jeg da ikke gøre for. Jeg har til 3 af dem sendt små pæne læserbreve, der korrigerer fejlen, men dem vil de ikke optage, for aviser vil ikke optage noget, der viser, at der har stået noget vrøvl i deres spalter. Det er min almindelige erfaring. Det vil selv agtværdige blade som Politiken og Berlingske kun meget nødig gøre, og det kan jeg jo ikke gøre for, men det er altså baggrunden for, at fru Helle Degn tror, der er noget i dette forslag, som den samlede regering ikke står bag.

Vi havde et møde med nogle ordførere, og på det blev et punkt kaldt forligsbrud; det tog jeg derefter ud, og så var det klaret.